

Tízéves az euró

Dezséri Kálmán

Immár általánosan elfogadott vélemény, hogy az euró tíz évvel ezelőtti bevezetése nemcsak egy gazdasági, politikai és jogi folyamat kiemelkedő eredménye, de a gazdasági és monetáris unió (EMU) létrejötte a gazdaságpolitika számára is korszakváltást jelentett. A megváltozott gazdasági feltételek a gazdaságpolitikai koordináció terén is új egyezségeket követelnek meg a tagállamoktól, különösen az eurozóna országaitól.

Az eurozóna jelenlegi gazdaságpolitikai keretfeltételei egyediek és komplexek, mivel a világon egyedülálló módon, sok szempontból, egységet, de különbséget is képviselnek. Az eurozónában a monetáris és az árfolyampolitika teljesen központosított, míg más gazdaságpolitikai területek teljesen decentralizáltak maradtak. A politikai unió felé sem történik elmozdulás. Ennek fontos következményei vannak: nincs jelentősnek mondható föderális költségvetés, a költségvetési politika továbbra is a tagállamok ellenőrzése alatt maradt, más gazdaságpolitikai területek (pl. strukturális, szociális politika) még nagyrészt decentralizáltak. Ezek a különbségek a tagországok között versenyt eredményezhetnek, de divergenciához és rugalmatlansághoz is vezethetnek.

Az EMU működhet politikai unió nélkül, de nem tudja hatékonyan elősegíteni a gazdasági növekedést, nem képes javítani a külső mérlegképtelenségekre adandó rugalmas válaszokat, ha a többi gazdaságpolitikai területen hiányzik a tagországok közötti koherencia és az ésszerű koordináció.

Az öregedő európai társadalmak kihívásaira és a globalizáció hatásaira adott válaszokban a tagországoknak „helyükre kell tenniük” politikájukat, hogy azok képesek legyenek felgyorsítani a növekedési potenciált és a termelékenységet, növelni tudják az eurozóna alkalmazkodási képességét, és biztosíthatják az állami kiadások fenntarthatóságát. A jelenlegi helyzetben az az egyik alapvető kérdés, hogy az EMU struktúrája, gazdasági irányítása képes-e sikeresen megfelelni ezeknek a kihívásoknak?

Ha a helyzetet reálisan akarjuk értékelni, akkor abból a tényből kell kiindulni, hogy az EMU alapvető felépítése, vagyis a központosított monetáris politika, valamint a decentralizált költségvetési és strukturális politika továbbra is fennmarad a belátható jövőn belül. Ennek ellenére tisztában kell lennünk azzal,

hogy nem örökké. Alapvető változások, így a strukturális módosítások mindenképpen szükségesek és elkerülhetetlenek, ezt megkívánják az új feltételek. Ettől függetlenül lehetnek olyan rövid távú célok, amelyek javítják a gazdaságpolitika koordinációját és a gazdaságirányítást.

A *eurogroup* (az eurozóna-tagállamok pénzügyminiszterei) fokozatosan növelte hitelességét az elmúlt tíz évben. A csoport egyik feladata lehet, hogy erősítse kritikus szerepét az eurozóna gazdaságpolitikai irányítására vonatkozóan. Az eurozóna tizedik évfordulója ellenére még mindig vannak törekvések arra, hogy az eurozóna fejleményeit a tagországok egyéni érdekei szerint értékeljék. Ennek a csoportnak a tagjai gyakran úgy lépnek fel, mint ha saját országaikat képviselnék. A jelenlegi körülmények között így kell tenniük. Lassan viszont ki kellene alakítani azokat a mechanizmusokat, amelyek segítségével a *eurogroup* kollektíven léphetne fel mint az EMU egészének védelmezője.

A *eurogroup* kulcsfontosságú szerepet játszott abban, hogy előmozdítsa a közös útkeresést néhány jelentős gazdaságpolitikai probléma megoldásához. Most az a kérdés, hogy miként érheti el, hogy ez az együtt gondolkodás a politikákat érő kihívások terén közös akarattá formálódjon, amely közös politikai cselekvéshez vezet. Meg kell vitatni annak intézményesítését és eszközeit is.

Újra kell majd értékelni valamikor a jövőben a *eurogroup* képviseletét is. Külső és belső szakértőket is be kellene vonni. A *eurogroup*-nak strukturáltabb dialógust kellene folytatnia a többi EU intézménnyel már a közeljövőben

is. Az összehangoltabb kommunikációs stratégia növelhetné a közös politikák hatékonyságát, amennyiben csökkenti a gazdasági magánszféra szereplőinek küldött ellentmondásos politikai üzeneteket. A *euro-group* külső képviseletét is javítani kell, mivel a jelenlegi felállítás szerint nagyon fragmentált, túlságosan bonyolult és különböző. Ezért a *eurogroup* befolyása a nemzetközi intézményekben, fórumokon és tárgyalásokon (pl. IMF, G8 vagy G 20) sokkal kisebb, mint amit gazdasági jelentősége indokolna, és a csoport gyakran csak reagál, nem tud kezdeményezően fellépni.

Itt az ideje az ilyen és hasonló változásoknak. Biztos, hogy nem kell Godot-ra várnunk.

* * * * *

Eddig megjelent számaink megtekinthetők és letölthetők a www.vki.hu honlapról